

JUNI 2021

**Meldcode huiselijk geweld en
kindermishandeling
OBS DE HUET**

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Vaststelling

Het bevoegd gezag van Stichting IJsselgraaf

Overwegende

- dat Stichting IJsselgraaf en alle onder haar bestuur vallende scholen verantwoordelijk zijn voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij Stichting IJsselgraaf en de onder haar bestuur vallende scholen op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Stichting IJsselgraaf een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen Stichting IJsselgraaf en de onder haar bestuur vallende scholen werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat *Stichting IJsselgraaf* in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan:
lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex-) partners gezinsleden, familieleden en huisvrienden;
- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan:
iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten;
- dat onder *beroepskracht* in deze code wordt verstaan:
de beroepskracht die voor Stichting IJsselgraaf werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder *leerling* in deze code wordt verstaan:
elk kind aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg, *alsmede de komende Jeugdwet*;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning
- de Wet passend onderwijs
- het veiligheidsbeleidsplan van Stichting IJsselgraaf en de daaronder liggende protocollen, waaronder:
 - Omgaan met agressie en geweld incl. seksuele intimidatie
 - Het privacyreglement
 - Interne Vertrouwenspersoon

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht de Meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Dit geldt voor alle professionals die met jeugdigen werken, zoals in de (jeugd)gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg, de maatschappelijke ondersteuning en voor politie en justitie.

Gebruik van een Meldcode geeft professionals houvast bij het signaleren en in gang zetten van interventies, opdat het geweld stopt.

Professionals worden verplicht om zicht zo nodig te scholen in het gebruik van de Meldcode.

Criteria voor de inspectie

In het kader van haar toezichthoudende taak zal de inspectie scholen op drie punten bevragen, om te bepalen of zij voldoen aan hun plicht met betrekking tot de Meldcode:

- het beschikken over een Meldcode,
- de randvoorwaarden voor toepassing ervan, waaronder de deskundigheidsbevordering van personeel,
- de feitelijke toepassing van de Meldcode.

Verplichte Meldcode is iets anders dan een meldplicht

Scholen zijn verplicht een Meldcode te hebben en toe te passen.

Dat betekent niet dat er ook een meldplicht bestaat met betrekking tot huiselijk geweld.

Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden van geweld melden bij andere instanties, bijvoorbeeld bij Veilig Thuis. Die verplichting bestaat niet bij de Meldcode.

Door te werken met een Meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professional.

In het onderwijs kan die afweging worden gemaakt samen met partners uit de jeugdhulp in het ondersteuningsteam /multidisciplinair overleg.

Basismodel Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Het basismodel biedt een stappenplan voor het handelen bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Die stappen zijn:

- in kaart brengen van signalen,
- collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis,
- gesprek met de cliënt,
- wegen van het geweld of de kindermishandeling,
- beslissen: hulp organiseren of melden.

De ondersteuningsstructuur in het primair onderwijs

Binnen Stichting IJsselgraaf heeft elke basisschool een structuur waarin ondersteuning en begeleiding voor leerlingen ingezet kan worden, zowel ondersteuning vanuit het onderwijs zelf of vanuit het speciaal onderwijs, maar ook van partners uit de jeugdhulp.

In de ondersteuning in en om de school vormt de leerkracht in de klas de basis; hij/zij heeft (intensief) contact met het kind en meestal ook met de ouders.

De leerkracht signaleert en handelt. Indien nodig kan de leerkracht anderen inschakelen voor advies of handelingsplanning, zoals een collega-leerkracht, intern begeleider, onderwijsondersteuner van het speciaal onderwijs of het samenwerkingsverband, de schoolmaatschappelijk werker, jeugdverpleegkundige of jeugdarts of een andere expert.

Meestal is het ondersteuningsteam op school, in de wijk of regio de plaats waar de professionals uit het onderwijs en de jeugdhulp elkaar ontmoeten. Daar bespreken zij gezamenlijk de signalen van de leerkracht en stellen een aanpak vast. Vanuit die teams kunnen zo nodig extra begeleiding,

onderwijsondersteuning en hulpverlening ingezet worden voor de leerling, de ouders en de leerkracht. Dat is ook de aangewezen plaats om de vermoedens en signalen van kindermishandeling te beoordelen, te wegen en te beslissen welke stappen gezet moeten worden. Deze ondersteuningsroute biedt directe aanknopingspunten voor het uitvoeren van de stappen die de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voorschrijft.

De Meldcode in de ondersteuningsroute van het primair onderwijs

Op de volgende pagina zijn de stappen in de ondersteuningsstructuur van het primair onderwijs en de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling naast elkaar gezet. Zie voor het schema bijlage 1.

In de Meldcode is sprake van het 'gesprek met de cliënt'. In het primair onderwijs gaat het hier, naast het kind, ook altijd om de ouders. Scholen hebben de opdracht om met ouders te spreken over de ontwikkeling van hun kind. Als de school vermoedens heeft van belemmeringen in die ontwikkeling, wordt dat met ouders besproken.

Dat gebeurt over het algemeen al veel eerder dan pas in stap 3.

Scholen blijven ook gedurende het gehele traject in gesprek met het kind en de ouders.

Om die reden komt 'in gesprek met ouders' bij elke stap in het schema terug.

In het gesprek met de ouder(s)/verzorger(s) bespreekt u de signalen met de leerling en de ouder(s)/verzorger(s) van de leerling.

Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan een deskundige collega en/of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

- leg de ouder(s)/verzorger(s) het doel uit van het gesprek;
- beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
- nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven;
- kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken.

1. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van een kind en dit met ouders bespreken vormt een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van leerkrachten en intern begeleiders.

Deze beroepshouding wordt in elk contact met de leerling en de ouders verondersteld.

Aan het in kaart brengen van de signalen gaat vaak een 'niet pluis' gevoel vooraf.

De waargenomen signalen en eventueel van ouders verkregen informatie vormen de basis voor verdere actie. Wat de achterliggende oorzaak is van signalen, is lang niet altijd meteen duidelijk: veel signalen kunnen wijzen op kindermishandeling, maar ook te maken hebben met andere zaken.

Als de school met ouders in gesprek gaat over de signalen en de thuissituatie en als zij met elkaar informatie uitwisselen over de ontwikkeling van het kind, dan draagt dat bij aan verheldering, ontkrachting of bevestiging van zorgen.

Later gaat het gesprek met ouder(s)/verzorger(s) over te zetten vervolgstappen en uit te voeren acties.

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.
- Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

- Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van een signaleringsinstrument als uw organisatie daarover beschikt.
- Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.
- Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Signalen van geweld door een beroepskracht in een onderwijsrelatie

Gaan de signalen over mogelijk geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een leerling, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Signalen van geweld tussen leerlingen

Signalen over mogelijk geweld gepleegd tussen leerlingen op school, vallen niet onder het stappenplan van de meldcode. Uw signalen meldt u bij de leidinggevende of de directie.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, het Steunpunt Huiselijk Geweld of een deskundige op het gebied van letselduiding

De leerkracht bespreekt de waargenomen signalen met collega's en/of de intern begeleider. Dat kan de leerkracht zijn waarbij de leerling het jaar daarvoor in de klas heeft gezeten, of de leerkracht van een broertje of zusje.

De IB'er kan de leerkracht adviseren of zelf observeren in de klas en zo nodig de jeugdverpleegkundige, jeugdarts of schoolmaatschappelijk werker (of de vertegenwoordiger van het wijkteam) consulteren.

In sommige scholen is er ook een specifieke aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling aangesteld. Ook kan de IB'er bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis.

Vraag zo nodig ook advies aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, aan het Steunpunt Huiselijk Geweld of aan een deskundige op het gebied van letselduiding, als er behoefte is aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak) van letsel.

Met name in de medische sector kan het van belang zijn een deskundige in te schakelen op het gebied van letselduiding. In andere sectoren ligt het voor de hand dat zo nodig forensische expertise wordt ingeschakeld via het AMK of SHG.

Advies bij specifieke vormen van geweld over mogelijke risico's van vervolgstappen

Is er binnen uw instelling onvoldoende kennis aanwezig over de aanpak van specifieke vormen van geweld, zoals eergereleerd geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking, vraag dan altijd advies aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het steunpunt Huiselijk Geweld over uw vervolgstappen. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen.

Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het leerlingendossier.

Stap 3: Weging en risicotaxatie in het multidisciplinair ondersteuningsteam

De volgende stap is de signalen, het ingewonnen advies bij collega's en de informatie uit het gesprek met de ouders te bespreken in het ondersteuningsteam.

Daarbij kunnen de ouder(s)/verzorger(s) eventueel aanwezig zijn.

De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld worden daarin multidisciplinair afgewogen.

De expertise van de partners wordt gebundeld en optimaal benut.

Vervolgens wordt er een afgestemde aanpak vastgesteld en uitgevoerd, gericht op de veiligheid van het kind en de ondersteuning van de ouders en de leerkracht.

Stap 4: Beslissen: hulp bieden en handelingsgerichte adviezen voor de leerkracht

Het ondersteuningsteam organiseert (zo mogelijk) de noodzakelijke hulp aan kind en ouders en geeft handelingsadviezen aan de leerkracht.

Daarnaast wordt er overlegd óf en zo ja wie er een melding doet bij Veilig Thuis.

Met Veilig Thuis wordt besproken wat het ondersteuningsteam na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

In het ondersteuningsteam is afgesproken wie de ouders informeert over de uitkomsten van de bespreking en de eventuele melding bij Veilig Thuis. Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling.

Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie-instrument als een dergelijk instrument binnen uw organisatie of praktijk beschikbaar is. Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld. Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de leerlingen en/of diens ouder(s)/verzorgers, is alleen mogelijk als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt door dit gesprek het contact met u zal verbreken en dat de cliënt daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijk geweld.

Stap 5: Volgen

Als vanuit het ondersteuningsteam hulp wordt geboden is in het multidisciplinaire team afgesproken wie de zorg coördineert.

Het ondersteuningsteam volgt in samenwerking met leerkracht (en ouders) de effecten van deze hulp en stelt de aanpak zo nodig bij.

Tenslotte wordt er nazorg geboden en wordt de aanpak geëvalueerd.

De school en het ondersteuningsteam zorgen voor verslaglegging van genomen stappen en acties en gebeurtenissen en feiten. De signalen en uitkomsten van gesprekken die over signalen zijn gevoerd, de genomen stappen en de besluiten worden vastgelegd.

Deze informatie is nodig wanneer men bij stap 5 besluit om over te gaan tot een melding bij Veilig Thuis.

Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u uw leerling en de eventuele andere (minderjarige) kinderen in het gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp;

- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Melden en bespreken met de ouder(s)/verzorger(s)

Kunt u de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelt u eraan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of bij het Steunpunt Huiselijk Geweld;
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om de leerling en de eventuele andere (minderjarige) kinderen in het gezin tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met de ouder(s)/verzorger(s) en met de leerling (vanaf 12 jaar)

- leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
- vraag de ouder(s)/verzorger(s) uitdrukkelijk om een reactie;
- in geval van bezwaren van de ouder(s)/verzorger(s), overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
- is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of de eventuele andere (minderjarige) kinderen in het gezin te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of voor andere (minderjarige) kinderen in het gezin door het doen van een melding daartegen te beschermen;
- doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of een ander (minderjarig) gezinslid de doorslag moet geven.

In sommige gevallen heeft een beroepskracht op grond van wettelijke regels het recht om anoniem te blijven ten opzichte van het gezin. Namelijk wanneer bekendmaking van de identiteit:

- een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind of voor andere (minderjarige) kinderen in het gezin;
- een bedreiging vormt of kan vormen voor de beroepskracht zelf of voor andere medewerkers of
- de vertrouwensrelatie met het gezin verstoort of kan verstoren.

2. Verdeling van verantwoordelijkheden voor het zetten van de stappen en het beslissen over het al dan niet doen van een melding

Het zetten van de stappen van de meldcode is een verantwoordelijkheid van:

Stap 1 wordt gedaan door alle leerkrachten in onze school.

Bij stap 2 zijn leerkrachten, de IB'er, de gedragspecialist en eventueel de directie betrokken.

Bij de stappen 3 en 4 zijn de betrokken leerkracht de IB'er, de directie en het ondersteuningsteam betrokken.

Wanneer er een melding wordt gedaan bij stap 5 wordt bij elk specifiek geval afgewogen wie van bovengenoemde betrokkenen de melding bij Veilig Thuis doet.

Het belang van het kind staat hierbij voorop.

3. Verantwoordelijkheden van Stichting IJsselgraaf

Gelet op de Wet verplichte meldcode draagt het bevoegd gezag van Stichting IJsselgraaf er zorg voor dat:

- er binnen de organisatie een meldcode beschikbaar is die voldoet aan de eisen van de wet;
- er binnen de organisatie bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode wordt opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de kennis en het gebruik van de meldcode te bevorderen.

4. Aandachtspunten en dilemma's

Hoewel de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling eenvoudig in te passen zijn in de bestaande ondersteuningsroute van de school en het samenwerkingsverband, zijn er zeker wel punten die op veel scholen nadere aandacht verdienen om de Meldcode succesvol te implementeren en toe te passen.

Preventie

Scholen kunnen een belangrijke rol spelen in het voorlichten van kinderen over kindermishandeling. Er zijn diverse programma's beschikbaar (o.a. bij onderwijsadviesbureaus, GGD'en en andere organisaties). Door deze programma's kunnen kinderen leren dat ze zich er niet voor hoeven te schamen, dat het meer kinderen overkomt, dat ze erover mogen praten met anderen, wat hun rechten zijn, waar ze hulp kunnen vinden, enz.

Ook kunnen scholen, in samenwerking met hulpverleningsinstellingen, preventieve programma's aanbieden op het gebied van sociale vaardigheden en weerbaarheid.

Signalering door leerkrachten

Signaleren van belemmeringen in de psychosociale ontwikkeling en de thuissituatie van kinderen is voor leerkrachten niet altijd vanzelfsprekend. Dat geldt zeker voor het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit zijn beladen onderwerpen, waarvoor kinderen en ouders zich vaak schamen en dus zwijgen.

Leerkrachten aarzelen vaak om (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling te zien of ter sprake te brengen. Soms ziet een leerkracht belangrijke signalen over het hoofd, vanuit het idee dat het wel meevalt met kindermishandeling en dat zo iets in deze omgeving niet gebeurt, of dat die ouders toch zo aardig zijn. Soms vermoeden leerkrachten wel dat er iets aan de hand is, maar weten zij niet wat zij daar mee aan moeten, bijvoorbeeld wanneer een duidelijke ondersteuningsroute of samenwerking met jeugdhulp ontbreekt.

Met de nieuwe wetgeving Passend Onderwijs en de verplichte Meldcode kan een leerkracht haar/zijn verantwoordelijkheid hierin niet meer uit de weg gaan. Leerkrachten zullen dus 'signaalgevoelig' en 'aanpakbereid' moeten zijn.

De wetenschap dat per klas minstens 1 à 2 kinderen slachtoffer zijn van kindermishandeling maakt dat het gevoel van urgentie bij leerkrachten hiervoor hoog moet zijn. Ook al zijn er volop dilemma's die overwonnen moeten worden: het kind heeft recht op hulp.

Voor het signaleren kan een leerkracht beschikken over haar ervaringskennis over een kind en ervaringen met andere kinderen, kennis over signalen van kindermishandeling en de eigen intuïtie om tot een vermoeden te komen dat er iets 'niet pluis' is.

Er bestaan lijsten met signalen die de leerkracht als 'onderlegger' bij vermoedens kan gebruiken, maar daarbij is het belangrijk te beseffen dat signalen vrijwel nooit enkelvoudig in één richting wijzen. Ze geven aan dát er misschien iets aan de hand is, maar niet wát precies. Daarvoor is vaak meer informatie (van meerdere betrokkenen) nodig. Het gaat om een optelsom van waarnemingen (vaak in de loop der tijd verzameld), die kunnen duiden op heel uiteenlopende belemmeringen in de ontwikkeling van het kind.

Geen van de signalen wijst één op één op kindermishandeling en ook bij meerdere signalen zullen zij niet direct duidelijkheid geven over de oorzaak ervan.

De signalen vragen dan ook om een zorgvuldige weging, bij voorkeur samen met collega's en met partners uit de jeugdhulp, in het ondersteuningsteam, het wijkteam of een ander multidisciplinair team binnen of buiten de school.

Signalering van kindermishandeling is in de school geen geïsoleerd gegeven; het is onderdeel van bredere signalering van belemmeringen in de ontwikkeling van kinderen. Veel scholen gebruiken regelmatig algemene sociaal-emotionele kindvolgsystemen om goed zicht te houden op de ontwikkeling van leerlingen in het sociaal-emotionele domein. Bij bepaalde zorgen of vermoedens kan vervolgens gebruik gemaakt worden van specifiek daarop gerichte signaleringsinstrumenten, zoals bij ADHD, autisme, kindermishandeling.

Problemen in het gezin beginnen meestal niet met mishandeling, vaak is er een geschiedenis van opvoedingsonmacht en gezinsproblemen, escalerend in mishandeling en geweld. Het is daarom van belang dat ook signalen van lichtere vormen van opvoed- en gezinsproblemen door leerkrachten worden waargenomen en aangepakt.

Het ondersteuningsteam kan ingeschakeld worden om de signalen van leerkrachten multidisciplinair te wegen en de kennis van de verschillende partners over het kind/gezin bijeen te brengen. Daar kan de ernst van de signalen afgewogen worden en vastgesteld worden welke aanpak wordt gevolgd.

Communiceren met ouders

Samenwerking tussen school en ouders is cruciaal voor de ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Het actief in gesprek gaan van de school met kind én ouders is voor elk kind belangrijk, maar zeker wanneer er sprake is van extra ondersteuningsbehoeften of zorgen rond een leerling.

Vanaf de eerste stap in een ondersteuningstraject en dus ook bij de Meldcode, is het belangrijk in het contact met ouders te investeren door hen actief te informeren en de ontwikkeling van het kind met hen te delen. Ook bij gevoelige onderwerpen als (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld is het van belang zo veel mogelijk bij elke stap in gesprek te blijven met de leerling en de ouders/verzorgers: benoemen wat men feitelijk waarneemt, (h)erkent men de signalen, kloppen de vermoedens, wat hebben de ouders zelf al gedaan, is er al hulp ingeschakeld, is hulpverlening noodzakelijk, is de geboden hulp effectief, enz.

Ouders zijn bij kindermishandeling vrijwel altijd een deel van het probleem, maar zij zijn ook altijd een deel van de oplossing.

In het geval van vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling is die communicatie met ouders lang niet altijd eenvoudig. Toch is het nodig om een goed beeld te krijgen van de situatie. Misschien blijkt wel dat er iets anders aan de hand is dan kindermishandeling of huiselijk geweld. Of geeft het gesprek de ouder(s) net dat duwtje in de rug dat ze nodig hebben om hulp te zoeken. In situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, is er reden temeer u zorgen te maken. Ook moet rekening gehouden worden met het feit dat het kind door iemand anders dan de ouder(s) mishandeld kan worden.

Bedenk vooraf of het wenselijk is het gesprek samen met een collega te voeren en of het voor uw eigen veiligheid nodig is dat een collega weet dat u dit gesprek voert, zodat hij of zij in de buurt kan blijven. Leerkrachten kunnen voor het voorbereiden of het voeren van het gesprek een beroep doen

op ondersteuning door het schoolmaatschappelijk werk of andere partners uit het ondersteuningsteam of het wijkteam.

Dat kan zijn in de vorm van het trainen van leerkrachten in gespreksvoering met ouders over kindermishandeling en huiselijk geweld of voor het gezamenlijk met de leerkracht voeren van gesprekken met ouders wanneer dergelijke vermoedens bestaan rond een leerling.

Ook is het van belang dat de school in contact blijft met de ouders, ook al lopen er trajecten vanuit Veilig Thuis en/of de hulpverlening. Het kind blijft immers onderwijs volgen en dan blijft contact met de ouders van belang.

Melden bij Veilig Thuis

Als in het ondersteuningsteam wordt vastgesteld dat er reële vermoedens bestaan van kindermishandeling of huiselijk geweld en dat er hierover met de ouders niet gesproken of tot een aanpak gekomen kan worden, zal besloten worden tot een melding bij Veilig Thuis.

Een melding bij Veilig Thuis wordt door een professional in principe op naam gedaan.

Dat betekent dat ook de ouders te weten zullen komen door wie er gemeld is.

Die professional kan dan te maken krijgen met agressieve reacties van ouders of een totaal gebrek aan medewerking rond een kind.

Leerkrachten of intern begeleiders van scholen zijn vanuit dat oogpunt vaak huiverig voor het melden bij Veilig Thuis.

Naast hun eigen gevoel van veiligheid gaat het hierbij vooral om het belang van het kind.

Dat belang is immers niet gediend bij een slechte of verbroken relatie tussen school en ouders.

Ook komt het regelmatig voor dat ouders in zo'n situatie het kind van school halen en aanmelden bij een andere school, waar men van niets weet. Dat is zeker niet in het belang van het kind.

Daarom is het soms aan te bevelen dat een andere professional dan de leerkracht of intern begeleider de melding doet bij Veilig Thuis, bijvoorbeeld iemand van de jeugdgezondheidszorg.

De afweging wie de melding bij Veilig Thuis doet zal in elke specifieke situatie nadrukkelijk gemaakt moeten worden. Ook andere professionals kunnen immers belang hebben bij een vertrouwensrelatie met de ouders, zoals de schoolmaatschappelijk werker. Het ondersteuningsteam is de aangewezen plek om hierover afspraken te maken.

In sommige gevallen heeft een beroepskracht, zoals een leerkracht, huisarts of maatschappelijk werker op grond van wettelijke regels het recht om anoniem te blijven ten opzichte van het gezin.

Namelijk wanneer bekendmaking van de identiteit:

- een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind of voor andere (minderjarige) kinderen in het gezin;
- een bedreiging vormt of kan vormen voor de beroepskracht zelf of voor andere medewerkers of
- de vertrouwensrelatie met het gezin verstoort of kan verstoren.

Ook dit kan in het ondersteuningsteam besproken worden en beargumenteerd worden voorgelegd aan Veilig Thuis. Als is afgesproken dat de eerste signaleerder anoniem blijft voor het gezin, dan zorgt Veilig Thuis er voor dat de informatie zo in het dossier wordt opgeslagen, dat de ouders ook uit het dossier die identiteit niet kunnen achterhalen.

De meest wenselijke situatie is dat het voornemen tot melding bij Veilig Thuis van tevoren ook met de ouders wordt besproken. Soms zijn ouders op dat moment wel bereid mee te werken.

Dit is echter niet altijd mogelijk. Dan volstaat het 'informereren' van ouders.

De melding wordt ook met de leerling besproken wanneer hij 12 jaar of ouder is.

De melding wordt onderbouwd met zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen, die geconstateerd zijn door de school en de jeugdhulppartners. Het ondersteuningsteam overlegt bij de melding met Veilig Thuis wat zij na de melding, binnen de grenzen van hun gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunnen doen om de leerling en de gezinsleden tegen het risico van huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen of escalatie te voorkomen.

Veilig Thuis is verplicht om de melder te informeren over de stappen die zijn gezet om de situatie voor het kind te verbeteren. Daarbij geldt als regel dat de mate waarin de melder betrokken is bij het gezin, bepalend is voor de hoeveelheid informatie die Veilig Thuis kan verstrekken.

Wanneer er via het ondersteuningsteam en met medewerking van de ouders hulp voor het kind, de ouder(s) en eventueel andere gezinsleden op gang is gekomen om de mishandeling of het huiselijk geweld aan te pakken, is een melding bij Veilig Thuis niet meer nodig. Het gaat immers primair om het aanpakken van het probleem en niet om het registreren van het aantal gevallen van kindermishandeling. Uiteraard is het wel noodzakelijk te volgen of de kindermishandeling en/of het huiselijk geweld stopt als gevolg van de hulpverlening.

Zo niet, dan is melding bij Veilig Thuis wel weer aan de orde.